

Johan Lidmark
Funktionsansvarig demokratiutveckling
0768-87 05 64
Johan.lidmark@skane.se

Policy
Datum 20200429
Version 0.1
Dnr 2020-POL000033-001

1 (4)

Policy för barnets rättigheter

Bakgrund

Alla länder i FN:s generalförsamling röstade 1989 för att anta FN:s konvention om barnets rättigheter vilket är unikt. Idag har barnkonventionen ratificerats av nästan alla länder, Sverige gjorde det 1990 och den 1 januari 2020 inkorporerades den som svensk lag ”Lag om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter” (SFS 2018:1197). Det innebär därmed att Region Skåne, i beslut och handling i alla sina verksamheter, ska tillgodose barnets rättigheter. Denna policy ersätter ”Policy om barnperspektivet i Region Skåne, 2006, dnr RS/060157”.

Syfte

Syftet med denna policy är att ange inriktningen för arbetet med att leva upp till barnkonventionen. Den ska tydliggöra Region Skånes ansvar för att attityder mot det enskilda barnet respektive mot barn i grupp samt arbetsmetoder har sin grund i barnkonventionen och att beslutsfattande sker i enlighet med barnets bästa.

Omfattning och målgrupp

Alla Region Skånes förtroendevalda, chefer, medarbetare samt uppdragstagare som möter barn eller deras vårdnadshavare, utför arbetsuppgifter som påverkar barn eller deras vårdnadshavare samt fattar beslut som påverkar barn eller deras vårdnadshavare berörs av denna policy. I och med att barn är patienter, brukare, klienter, anhöriga, resenärer, kulturkonsumenter och medborgare berörs samtliga verksamheter.

Barnkonventionens huvudprinciper

Konventionen definierar barn som varje människa under 18 år (oberoende av t ex ålder, funktionsförmåga, uppehållsrätt, socioekonomisk status eller vårdnadshavares förutsättningar). Konventionen och dess artiklar ska läsas som en helhet men fyra artiklar är vägledande för hur helheten ska tolkas. Artikel 2, 3, 6 och 12 kallas för de fyra huvudprinciperna. För Region Skåne är även artikel 24 av särskild vikt.

- Artikel 2 slår fast att alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.
- Artikel 3 anger att det är barnets bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Begreppet ”barnets bästa” är konventionens grundpelare. Vad som är barnets bästa ska avgöras i varje enskilt fall.

- Artikel 6 säger att varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- Artikel 12 handlar om barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör barnet. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.
- Artikel 24 handlar om barnets rätt till hälsa och till hälso- och sjukvård.

Effekter av att barnkonventionen blivit svensk lag

När konventionen nu är svensk lag får barnet en än tydligare ställning som rättighetsbärare. Konventionsartiklarna får större genomslag med status som lagtext och det blir en tydligare grund för hur de ska tolkas och tillämpas. De, ur ett barnrättsperspektiv, luckor som finns i svensk lagreglering utreds just nu vidare. Det blir möjligt att pröva och tillämpa barnkonventionen i domstolarna, den ska tillämpas i alla frågor som rör barn. Praxis kring tolkningen av barnkonventionen som lag kommer löpande att tydliggöra rättigheterna. De rekommendationer FN:s kommitté för barnets rättigheter (barnrättskommittén) har kommit med får större betydelse.

Fokusområden

För en framgångsrik implementering av barnkonventionen som lag måste ett antal förutsättningar komma på plats. Dessa formuleras nedan i sex fokusområden som belyser olika aspekter av barnrättsarbetet och sammanlagt 21 inriktningsmål. Hur Region Skåne ska arbeta för att nå dessa mål ska konkretiseras i en handlingsplan. Målen ska utifrån olika verksamheters förutsättningar brytas ned och förtydligas.

Fokusområde: Barnets rättigheter har blivit lag

Att se till barnets bästa är centralt i barnkonventionen och en naturlig utgångspunkt i arbete som rör barn, direkt eller indirekt. Barnets rättigheter innehåller starka värden i sig självt och är överlappande med andra rättigheter såsom demokrati, icke-diskriminering och rätten till utveckling. Det gör det naturligt för Region Skåne att bejaka innehållet i konventionen och att ha ambitionen att leva upp till dess artiklar. I de fall barnets rättigheter krockar med andra föreskrifter och lagar måste Region Skåne göra en bedömning och ta ställning så att arbetet sker med följande inriktning:

Inriktningsmål

- *Barnet garanteras sina rättigheter*
- *Barnet ges likvärdiga förutsättningar i sina kontakter*
- *Barnet ges möjlighet till inflytande*
- *Barnet ses som en självständig individ utifrån ålder och mognad*
- *Barnet har rätt till subventionerad vård*
- *Barnet skyddas mot fysiskt och psykiskt våld samt övergrepp och försummelse*

Fokusområde: Ansvar och roller

Förtroendevalda, chefer och medarbetare har ett gemensamt ansvar men även ett särskilt och eget ansvar för respektive verksamhet i förhållande till barnkonventionens

rättigheter. Förverkligandet ska ledas, samordnas och ges stöd på övergripande nivå, på förvaltningsnivå samt på operativ nivå.

Inriktningsmål

- *Politik och ledning visar sitt stöd för barnrättsarbetet*
- *Det finns en gemensam samordning av barnrättsarbetet*
- *Det finns ansvariga utsedda på respektive organisationsnivå*

Fokusområde: Samverkan

Barnet har samma rättigheter oavsett vilken del av organisationen barnet möter och även samma rättigheter i samband med överflyttning mellan enheter, till exempel från en enhet som vårdar barn till en enhet som vårdar vuxna. Med en intern gemensam organisering av barnrättsarbetet underlättas också intern samverkan.

På liknande sätt har barnet samma rättigheter inom Region Skåne som utanför och ska behandlas likvärdigt oavsett ansvarig organisation. Samverkan med föreningar bidrar också till att barnets rättigheter respekteras oavsett var barnet befinner sig i samhället. Nationell samverkan är ytterligare ett sätt att bidra och att utveckla arbetet. Genom samverkan sprids kunskap och kunskap kalibreras mellan organisationer.

Intern samverkan kring övergripande mänskliga rättigheter såsom arbete mot diskriminering, tillvaratagande av nationella minoriteters intressen samt för barnets rättigheter underlättar att barnets rättigheter respekteras.

Inriktningsmål

- *Samverkan sker internt och externt över organisationsgränser utifrån barnets bästa*

Fokusområde: Kunskap

För att kunna garantera barnets rättigheter behövs kunskap. Förtroendevalda, chefer och medarbetare behöver olika kunskap utifrån ansvar och roller men med en gemensam grund. Behovet av kunskap måste utvärderas löpande. Barn och anhöriga behöver informeras om barnets rättigheter för att underlätta mötet mellan barn och medarbetare. Kunskap om hur barn kan uttrycka sig även när de saknar talat språk, är en förutsättning för att barn med exempelvis funktionsvariation eller med annat modersmål, ska kunna påverka sin situation.

Inriktningsmål

- *Obligatorisk grundutbildning för förtroendevalda, chefer och medarbetare ges löpande*
- *Vidareutbildning ges löpande efter behov*
- *Barn och anhöriga känner till barnets rättigheter*
- *Barnets erfarenheter och kunskaper efterfrågas*

Fokusområde: Strukturer, beslutsprocesser och resurser

Barnets rättigheter ska arbetas in i styrande dokument. På så sätt säkerställs att barnrättsarbetet blir långsiktigt hållbart. Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut, såväl inom politik som inom verksamhet. Det innebär att i ärenden som på ett allmänt och avgörande sätt, direkt och indirekt, rör barn och ungdomar ska det framgå i beslutets dokumentation hur barnets rättigheter har beaktats.

Beroende på ärendets art kan olika verktyg användas för att analysera påverkan på barnets rättigheter, t ex barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor. Barnrättsronder, expertråd och förslagslådor/klagomålshantering är andra verktyg som sprider kunskap och ger inflytande. Resurser i form av arbetstid och pengar måste kopplas till barnrättsarbetet i förhållande till arbetets storlek.

Inriktningsmål

- *Barnets rättigheter arbetas in i styrande dokument*
- *Barnets bästa beaktas i alla beslut*
- *Barnets roll i beslutsprocesser som rör barnet tydliggörs*
- *Aktuell handlingsplan för barnrättsarbetet ska finnas*
- *Ekonomiska och personella resurser avsätts för ett långsiktigt hållbart barnrättsarbete*

Fokusområde: Uppföljning och revision

För att säkerställa att arbetet för att garantera barnets rättigheter utvecklas ska det följas upp årligen i samband med budget och årsredovisning. Nyckeltal identifieras och dokumentationen av barnrättsarbetet ges gemensamma riktlinjer. Vart fjärde år ska en mer detaljerad genomgång göras och avrapporteras. Revisioner av barnrättsarbetet i Region Skåne ska välkomnas och ses som en möjlighet till utveckling.

Inriktningsmål

- Utvecklingen av barnrättsarbetet är synlig i den ordinarie uppföljningen
- Revisioner välkomnas och underlättas